

DAUGAVAS VANAGU PĀRSTĀVĪBA
ASV
31-43 Steinway Street
Long Island City 3
N.Y., USA

1962.gada 20.maijs.

VISIEM DV ASV PADOMES LOCEKĻIEM

Noraksts: Pulkvedim V. Janusam, DV CV priekšsēdim.

I

DV pārstāvis ASV A.Lidača saņēma pirmdien, 1962.gada 19.maijā, šādu DV Centrālās Valdes, DV priekšnieka V. Janusa un DV sekretāra V.Haznera parakstītu rakstu:

LAB
DAUGAVAS VANAGI
CENTRĀLĀ VALDE

Augustdorfā,
1962.gada 18.maijā.

Augsti godātam A. Lidača kungam,
DV pārstāvim ASV, Ņujorkā.

Godājamais Lidača kungs,

Sakarā ar paredzamo DV pārdomes sēdi, lūdzu Jūs padomi informēt, ka pēc DV Centrālās valdes rīcībā esošām ziņām, 9.jūnijā 1962.gadā Detroitā ir bijuši sapulcējušies Dr.A.Valdmāra tuvi draugi, nodibinājuši t.s. "Detroitas koalīciju" un pieņēmuši sekojošus lēmumus: "Koalīcijas darbā pirmā vietā stādāmas koalīcijas vairākuma atzītās vispārīgās intereses un tās pakļaujama arī visu koalīcijas locekļu aktivitāte kādā citā organizācijā. Koalīcijā var piedalīties tikai tādi darbinieki, kas nav organizāciju pārstāvji, bet tikai personas, kas par visu savu sabiedrisko un politisko darbību nes atbildību koalīcijas priekšā. Koalīcijas pārstāvšana ir konfidenciala.

Par administratīvo un iekšējo lietu kārtotāju tiek nozīmēts P.Greisis. Par ārējo lietu kārtotāju A. Ābolins. Par laikraksta Latvija-Brīvā Balss izdevēju J. Niedra.

BE komitejas latviešu kopas lietā nolēma izdarīt spiedienu uz sūtņi F., lai šajā kopā (panelī) darbotos arī: H.Vītols, V.Lamberts, J.Vinters, A.Ābolins un A. Neparis."

Sprīdēt pēc šiem Detroitas koalīcijas lēmumiem, šajā apspriedē ir piedalījušies arī vairāki DV organizācijas biedri.

DV CV lūdz padomi nošķaidrot:

a) kas tas būtu par organizācijām, kurās slepeni vajadzētu izpausties šīs "koalīcijas" uzticības personu aktivitātei,
b) kādās attiecībās ar "Detroitas koalīciju" ir tie DV organizācijas biedri, kas šajā rakstā ir minēti kā šīs koalīcijas uzticības baudošās amata personas?"

c) ja Detroitas koalīcija" pieņēma tik tālejošus lēmumus par iejaukšanos citu organizāciju darbā (resp.DV organizācijā), kāpēc neviens no augšā minētiem DV organizācijas biedriem - koalīcijas amata personām ne- atrada par vajadzīgu par to informēt DV Rīstuvniecības (Centrālo) valdi?

d) vai šie biedri ar savu rīcību nav kaitējuši DV organizācijai LAB Daugavas Vanagi statutu 4.nod.11.p.izpratnē?

DV CV lūdz DV padomi ASV rūpīgi apvērt jautājumu - vai līdz apstākļu

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCE METHOD EXEMPTION 3B2B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2007

galīgai noskaidrošanai šīs "Detroitas koalīcijas" uzticību baudošās amata personas drīkstētu ieņemt atbilstīgus amatus DV organizācijā. Par rezultātiem lūdzu informēt DV CV.

V. Januvs
DV priekšnieks

V. Hazners
DV sekretārs

II

Š.g.30.aprīlī priekšnieks pulkvedis V. Januvs rakstīja DV pārstāvim ASV:

"Laipni lūdzu Jūs pateikt DV ASV padomes locekļiem, ka DV Centrālā valde ir iesūtīta, ka DV organizācijai nebūtu jāpieslēpjas nevienam ekstrēmam virzienam un tāpēc DV CV nevar piekrist, ka DV organizācijas idejisko virzienu un politiskos mērķus noteiks kāda slepena grupa vienāla, vai viņa sanāk Detroitā vai Vindzorā".

III

Detroitā sanākušās grupas jeb "koalīcijas" lēmumi DV CV zināmi, jo tās rīcībā nonācis šīs "koalīcijas" sēdes protokola noraksts, izraksti no kura citēti DV CV 12.maija raksts (I).

Tās pašas grupas piederīgie pulcējās š.g.sākumā Vindzorā, Kanadā, kur izlemts panākt D.H.Vitola atstādināšanu no laikraksta Latvija Amerikā galvenā direktora amata un viņa aizstāšanu ar citu, kas paustu viņu ideoloģiju un būtu viņu cilvēks. Atzīstot, ka H. Vitola vadībā laikraksts Latvija Amerikā nevar tikt uzlikots par "vindzoriešu" laikrakstu, viņi, līdz redaktora panākamai mēģināšanai, nolēma izdot īpašu internu biļetenu P. Greiža vadībā. Šeit, domājams, arī pieņemts lēmums par Dr. A.Valdmana uzņemšanu par DV organizācijas goda biedru, lai, kā to dara DV Centrālā valde - "ar to pastiprotu DV organizācijas politisko novirzienu un līdz ar to iesaistītu DV organizāciju politiskā nogrupējuma cīņās". Grupas sanāksmē Vindzorā piedalījās 16 personas, starp kurām Modris Kārklis, Aleksandrs Ābolis, Jānis Niedra, Pēteris Balodis, Voldemārs Lambergs, Pēteris Greižis un A. Neparts.

IV

No līdz šim teiktā izriet, ka abos gadījumos - kā "Detroitas koalīcijas" gadījumā tā "vindzoriešu" gadījumā, mušs darīšana ar laudim, kas turas slepenībā, kas nevēlas, lai citi zinātu, kas viņi, ir paši, kas ir viņu mērķi un kas ir viņu līdzekļi. Tie ir laudis, kas savai biedrībai izvēlējušies neko neizteicošus ģeogrāfiskus apzīmējumus, lai ērtāki noslēptu sevi, savus mērķus un savas līdzekļus. Kāpēc? To, varbūt, nogidīsim, iepazīstoties ar tiem notikumiem, kam Detroitā un Vindzorā bija tikai turpinājums.

V

Detroitā un Vindzorā notikušo sanāksmju lēmumi atveidnāmi uz kādu sarunu starp Dr.A.Valdmani un pulkvedi V.Janumu, kas notika Darmstatē

1961.gada 26.maijā. Šī saruna, kā arī kāda cita, kas notika tā paša gada rudenī Bad Pyrmontā, palīdzēs DV ASV Padomes locekļiem gūt to gaismu, kas ļaus lietas skatīt nevis tā, kā to daži ieinteresētie vēlētos, lai tās DV redzētu, bet tādas, kādas tās ir.

Darņstatē notikušajā sarunā, kas, blakus minot, ilga 7 stundas, Dr.A. Valdmanis piedāvāja pulkvedim V. Janumam savū ļaunū "valdmaniešu" (vēlāk tie sevi dēvē par "Detroitas koalīcijas" un, vēl vēlāk, par "vīndzoriešiem") apvienošanu ar DV organizāciju, prasot, lai tādā gadījumā visa DV organizācija atzītu Dr.A.Valdmani par savu ideologu un politisko vadoni. Lai saprastu kādu paktu Dr.A. Valdmanis pulkvedim V. Janumam Darņstatē piedāvāja, jāatsauc atmiņā vārdu ideoloģija un politiska nozīme. Franču izcelsmes vārds ideoloģija, "ideju zinātne" (Science des idées) modernā izpratnē nozīmē to prātniecības sistēmu un to garīgo sakarību, kas kalpo zināmas valsts formas idejiskam pamatojumam. Tā pazīstam Destita de Trasi un Napoleona, Bekona un Helvetija, Hegela un Marksa, Ruse un Nišēes ideoloģiju. Politika no grieķu vārda Politeia un latīņu vārda politia, kas abā nozīmē "valsts", definējama kā valsts pārvaldīšanas īstenošana. Šo definīciju gatamē tad nu kļūst skaidrs, ka Dr.A.Valdmanis prasījis, lai pulkvedis V.Janums viņam nodod noteikšanu ir par DV organizācijas biedru domām, ir par DV organizācijas biedru izrīcību. Dr. A. Valdmanis prasījis noteikšanu par Daugavas Vanagu pasaules skatījumu, par to, ko tiem būs teikt patiesu un taisnīgu, ko teikt nepatiesu un netaisnīgu, citiem vārdiem, Dr.A.Valdmanis prasījis, lai viņu atzīst par DV politiskās domāšanas un politiskās rīcības noteikēju. Visai DV organizācijai, tā tad, būtu jākļūst par Dr.A.Valdmana līdzekli v i p a politikas īstenošanai. Šāds pakts - nebūtu lieki to pasvitrot - līdzinātos "paktam" starp jātnieku un zirgu, kur viens, jātnieks, jāz otru - zirgu, nevien kurp, bet arī kā grib.

Ikvienai sabiedrībai, ikvienai biedrībai ir savi vadītāji, kas virza tās locekļu gribu pretī kopēji izraudzītiem mērķiem un izvēlas šo mērķu sasniegšanai nepieciešamos līdzekļus. Šos vadītājus izraugas vai nu vēlšanu, aklamācijas vai mistiskā pašiecelšanas ceļā "Fuehrung und Gefolgschaft" garā. To te pieminam tāpēc, ka Dr.A.Valdmanis par savu pārstāvi DV CV bija nolēmis iecelt savu uzticības vīru A.Ābolīgu, ar kura vārdu mums šai pārskatā bija un vēl būs jāstopas.

Nevienam nenāk prātā noliegt, nedz apkaust Dr.A.Valdmana spējas saimnieciskā laukā, bet tas vēl nenozīmē, ka pulkvedim V.Janumam būtu bijusi tiesība un griba atzīt Dr.A.Valdmana prasītu par "valdmaniešu" un DV organizācijas apvienošanu ar tādām noteikumiem. Pulkvedis tāpēc Dr.A.Valdmana priekšlikumu nevis pieņēma, bet noraidīja. Tā direktors palika par direktoru un neklūpa par generāli.

Neviena demokrātiski veidota organizācija - un tāda DV organizācija ir - nespētu pieņemt šādu priekšlikumu, jo tādā viņa noliegtu pate sevi. Kā šis idejas ierosinātājs to nesaprata, tas nedod sevišķi spožas liecības par viņa politisko tālredzību, nemaz jau par to nerunājot, kā šāda vievarena elka atzīšana pārvērstu visu DV saimī, Hobza vārdiem runājot, bellum omnium contra omnes, visu karā pret visiem, ar devisi "par vai pret Valdmani?"

VI

Bet ja DV organizācijas cietoksni nebija izdevies ieņemt no augšas, tad palika vēl cēriba to ieņemt no apakšas un no vidus. Darņstatē tāpēc sekoja Detroitā, kur ierindniekiem bija uzdots iestāties DV organizācijā, jānēgina tur iekļūt vadītājos amatos un ar amatos iegūto ietekmi ievadīt DV organizāciju Dr.A.Valdmana skrejceļā. Šis patiesības griezīgā gaismā tad arī saskatām, ko nozīmē "Detroitas koalīcijas" lēmums, kas pakļauj "koalīcijas" locekļu aktivitāti DV organizācijā "koalīcijas vairākuma atzītam vispārējām interesēm". Lieki minēt, kas šo vairākumu noteikc.

Līdz ar to mums kļuvusi skaidra intīma un loģiska sakarība starp Darnštati un Detroitu, kas mums ar pirmās palīdzību ļauj pilnīgi atšifrēt otro.

VII

1951.gada rudenī Dr.A.Valdmanis tikās vēlreiz Bad Pymontā ar pulkvedi V.Janumu un atjaunoja savu iepriekšējo piedāvājumu. Šoreiz viņa panākumi bija vēl mazāki, jo pulkveža rīcībā pa šo laiku bija nonācis Detroitas koalīcijas sanāksmes protokols, dodot pulkvedim pilnīgu ieskatu slepeni turētos lēmumos. Bad Pymontā pulkvedis V.Janums pamatoti pārmeta Dr.A.Valdmanim, ka tie paši cilvēki, ko ar DV balsim Vācijā arvien ievēlēja un nominēja amatiem LQP un LCK, Detroitā nolēmuši graut DV organizāciju, un paziņoja, ka DV Rietumvācijas valde nedrīkst ākli izpildīt tos lēmumus, ko pieņēms slepenās Detroitas "koalīcijā", un, ja būs vajadzīgs, DV CV lems par to biedru izslēgšanu, kas iefiltrējušies DV organizācijā, lai ievirzītu DV organizācijas darbu DV svešā, nevēlamā gultnē, kas pretēja DV ideoloģijai un DV organizācijas statūtiem. Nekādas vienošanās arī šis sarunātais vēlgi saprast, nepanāca.

Bad Pymontai sekoja Vindsora, ko pieminējām jau augstāk (III). Bet šoreiz "koalīcija" vairs nedomāja par Dr.A.Valdmani un pulkvedi V.Janumu, bet gan - Dr.A.Valdmani vai pulkvedi V.Janumu, kurš, pēc viena no koalīcijas vadītāju domām, esot "noliecījis" un kļuvis "nepopulārs" un kuram pēc koalīcionāru pārliecības, būtu jākapitulē Dr.A.Valdmana priekšā.

Pirmais solis spēku pārbaudei bija Dr.A.Valdmana uzņemšana par goda biedru DV organizācijā, ar ko bija jānoskaidro "koalīcionāru" spēku samēri Daugavas Vanagos.

Tā Dr.A. Valdmanis no pulkveža V. Januma potenciālā sabiedrotā, raksturu un ambīciju loģikā, bija kļuvis par pulkveža V.Januma virtuālu pretinieku un ienesa visā DV organizācijā bīstamu āķelšanās momentu.

VIII

Līdz šim "koalīcionāru" oīpa pret DV organizāciju izpaudusies šādos virzienos:

1. DV laikraksta plāksnē,
2. ALA's kongresā
3. Goda biedru jautājumā.

1) DV laikraksta plāksnē.

Vilciensā vagonā, atceļā uz Ņujorku no DVA Bostonā gada svētkiem, pag.gada 18.un 19.novembra naktī, A.Ābolips nāca pie DV pārstāvja ar priekšlikumu nodot Latvija Amerikā vadību "koalīcijas" rokās, minot, ka laikraksta nosaukums un izdevējs paliktu līdzšinējie, bet galveno redaktoru u.c.darbiniekus ieceltu "koalīcija". Uz DV pārstāvja jautājumu, kas tā koalīcija tāda ir un kādas personas tajā sastāv, A.Ābolips atbildēja, ka to nevarot iepriekš teikt, bet A.Līdācis varot būt drošs, ka tajā sastāpāt vairākus DV biedrus un draugus. DV pārstāvis A.Ābolips norādīja, ka viņam nav iespējams atbildēt šādā jautājumā, ja viņam paš nesaka, kādas personas ir ieinteresētas laikraksta vadības pārņemšanā un vēlas strādāt zem DV vārda (A.Ābolips bija aizrādījis, ka laikrakstam atstās līdzšinējo izdevēju - Apgāds Daugavas Vanags). A.Ābolips uzstādīja ultimatīvu prasību vēl līdz brauciena gala mērķim - Ņujorkas saņemšanai (t.i.4 st.laikā) dot galīgu atbildi, t.i., ka viņš DV laikrakstu nodod "koalīcijas" rīcībā un noteikšanā. Pēc vienīgās iespējamās, proti, no-

raidīgas atbildes saņemšanas, A.Āboliņš paziņoja, ka "koalīcija" darbosies pret laikrakstu un ka DV nav tik daudz līdzekļu, lai laikrakstu noturētu vienī. Ja, turpretī, laikrakstu nodotu "Koalīcijai", līdzekļu būtu pietiekami. A.Līdācis paziņoja, ka draudu par darbošanos pret laikrakstu uskata par negodīgu un norādīja, ka šādā jautājumā sarunas nevēlas turpināt. Tā saruna tika pārtraukta stundu pirms Ņujorkas sasniegšanas.

No šīs sarunas izriet, ka "koalīcijas" ārlietu vadītājs sava amata vārdā paziņoja, ka darbosies pret DV laikrakstu.

2. ALA's kongresā

ALA's gadskārtejā kongresa laikā, 1962.gada 8.martā "koalīcijas" locekļi īsi pirms amata personu vēlēšanām, apstāigāja pazīstamos kongresa locekļus, aicinot tos par DV pārstāvi A.Līdāci nebalstīt, bet viņa vietā balsot par V. Antipu. Šis solis, kas bija klajā pretrunā ar iepriekšējām norunām, nodrošināja smagu liecību par "koalīcionāru" politiskiem pasākumiem un izskaidrojams ar 1961.gada oktobra pēdējā sestdienā DVA Ņujorkā biedru saeimā A.Līdāča deklarāciju. Kāds no DVA Ņujorkas biedriem saeimā bija deklarējis, ka latviešu emigrācija ir tikai divi politiski virzieni: parlamentārieši un "valdnieki". DV jāizšķiroties, kumam no abiem pievienoties. A. Līdācis runātājam atbildēja, ka DV nav jāpievienojas ne vienam, ne otram, bet jāpaliek, kas viņi ir - Daugavpils Vanagi.

No teiktā izrietēja, ka A.Līdācis "koalīcijai" akli nepaklausīs. Līdz ar to viņš "koalīcijai" nebija pieņemams un tas locekļi, būdami arī DV biedri, balsoja paši un ieteica citiem balsot pret DV pārstāvi ASV ALA's valdes vēlēšanās, kas bija pret visu DV organizāciju vērstu žests un - ja "koalīcionāriem" viņu nodoms būtu izdevies - nozīmētu smagu triecienu DV prestižam ASV. Tomēr daudzi šī jautājumā nebija pārliecināti un "koalīcionāriem" nepaklausīja un A.Līdāci ievēlēja ALA's valdē, neskatoties uz "koalīcionāru" pretagitāciju. Šī viņu izrīcība atkal liecina, ka DV organizācija "koalīcionāriem" it tikai līdzeklis, lai šiktu pie mērķa, proti, lai ar DV balsim iekļūtu sabiedriskos amatos, ejot pret DV organizāciju, kad tā neseko viņu gribai.

3. Goda biedru jautājumā

Neatlaidība, ar kādu "koalīcionāri" oinās par Dr.A.Valdmāra uzņemšanu par goda biedri DV organizācijā, ignorējot DV organizācijas satverami un rīkojoties pretī tai, liecina, ka viņi šim solim piešķir lielu politisku nozīmi, mēģinot netieši panākt to pašu, ko tiem neizdevās panākt atklātā veidā, proti, DV organizācijas pakļaušanu ārpus DV organizācijas stāvošai personai. DV Centrālās valdes viedoklis šai sakarā izteikts šādi: "Ja DV CV piekristu Dr.A.Valdmāra ievēlēšanai par goda biedri, ar to mēs no-deklarētu, ka stāvam aiz viņa politiskiem mērķiem un akceptējam viņa rīcību".

Arī šeit mums, tā tad jākonstatē rīcība, kas vērstā pret DV CV un visu DV saimi, radot tajā apjukumu un eventuālu šķelšanos.

Lai šai pat sakarā vēl atceramies DV CV 14.maijā rakstītās vēstules vārdus - bija teikti sakarā ar pazīstamo Protesta notu - un vērsās pret tām pašām personām, kas par katru cenu gribēja padarīt Dr.A.Valdmāri - mums zināmos nolūkos - par DV organizācijas goda biedri: "Mums ar nožēlu jākonstatē, ka Jūsu (V. Antipa, ref.) un pārējo protesta notas parakstītāju rīcība pēdējā laikā sekmējusi šķelšanos DV organizācijā Amerikā" un konstatēja, ka "pēdējā laikā strīdus liekas izsaukusi kādas noteiktas grupas mērķtiecīga rīcība."

Tā ir tā pati "koalīcija", kas izmēģinājusi savu roku un turpina izmēģināt roku DV organizācijas "ieņemšanā" un kur to nespēj, tur jauc prātus un rindas.

IX

No teiktā izriet, ka nevar identificēt jēdzienu "valdnieki" ar

Jēdzienu Daugavas Vanags, un kas to dara, tas falsificē patiesību viņam vien zināmos nolūkos.

DV organizācija celta uz veselīgiem demokrātiskiem pamatiem, tai nav vajadzīgi nedz elki, nedz viltus pravieši. DV celta uz ieroču brālību un to latviešu saderību, kas nevis vārdos vien, bet arī darbos apliecina, ka tie goddevīgi atzīst latvju dēlu par Latviju lietās asinis kā latvju tautas svētāko mantojumu, kas ziedo spēkus oīpai par Latvijas atbrīvošanu un pēc labāks apziņas sekms un veicina Daugavas Vanagu mērķu sasniegšanu un uzdevumu veikšanu.

Detroitas koalīcijas lēmums par DV organizācijas izmantošanu savos slepenos nolūkos, klaji norāda, ka pie šīs koalīcijas piederīgiem DV organizācija nevar uzticēties un, ka tai no šīs "koalīcijas" ir jānorobežojas, vismaz tik ilgi, kamēr pilnīgi noskaidrojas tie jautājumi, kuru noskaidrošanu prasa DV OV, proti:

1) Kādās attieksmēs pret Detroitas koalīciju ir tie DV organizācijas biedri, kas minēti šīs koalīcijas lēmumā, proti: A. Āboliņš, P. Greizis, V. Lambergs, J. Vinters un A. Neparts (uskaitis minētais H. Vītols nav bijis nedz Detroitā, nedz Vānzerē, un viņam par "koalīcijas" izriekšu ir vēl mazāk ziņu kā DV OV) un

2) Kāpēc neviens no minētiem DV organizācijas biedriem - koalīcijas amata personām neatrada par vajadzīgu par to informēt DV Rietumvaldības (Centrālo) valdi?

Šai sakarā DV pārstāvība ASV laipni lūdz ikvienu DV ASV Padomes locekli nākt ar viņu rīcībā esošiem materiāliem talkā, lai palīdzētu atbildēt DV OV jautājumiem. Šis mūsu lūgums attiecas jo īpaši uz tiem DV ASV Padomes locekļiem, kuru apvienības un kopās ir tie biedri, kas minēti DV OV 12. maija rakstā un kļuvuši par "Detroitas koalīcijas" cilvēkiem. Būdamiem kontaktā ar viņiem, šiem Padomes locekļiem būs vieglāk iegūt nepieciešamo informāciju.

Pēc visa teiktā, liekas, nebūtu lieki vērst DV ASV Padomes locekļu uzmanību uz DV OV divi aizrādījumiem: 1) rūpīgi apsvērt jautājumu, vai līdz apstākļu galīgai noskaidrošanai šīs "Detroitas koalīcijas" uzticību baudošās personas drīkstētu ieņemt atbildīgus amatus DV organizācijā un 2) vai šie biedri ar savu rīcību nāv kaitējuši DV organizācijai LAB Daugavas Vanagi statutu 4. nod. 11. p. izpratnē, kas - kā zināms, Centrālajai valdei dod tiesības izslēgt biedri, ja tā "rīcība kaitē biedrības interesēm".

X

Daugavas Vanagiem, lielāki latviešu trimdinieku organizācijai, nav jākļūst ne par "parlamentāriešu" ne par "valdniešu" oīpas lāuku. Daugavas Vanagiem nevajadzētu nedz atbildēt, nedz vēstīt. Tas nozīmē, ka DV nav jāsavas politiskas pārliecības. Tas tikai nozīmē, to, ka viņiem tā nav jāņemamā ne no vieniem, ne otriem "ideologiem". DV ir savs ceļš: visu par Latviju, un oīk vien iespējams, par draugu invalīdu, par latvju trimdinieku saīmušo, pagurušo un slimo arjergardu.

PALIKSIM UZTICĪGI CITS CITĒM. PALĪDZĒSIM CITS CITAM UN MĒROSĪM AMATOS IEVĒLAMO PIEMĒROTĪBU SAVĀ ORGANIZĀCIJĀ NEVIS AR AMBICIJU UN VARKĀRI, BET AR DARBA VEIKUMU. DAUGAVAS VANAGIEM IR ŠĀDA VĒRTĪBU SKALA:

D I E N V S ! L A T V I J A , D A U G A V A S V A N A G I U N D A R B S !

DAUGAVAS VANAGI, SASAUKSIMIES !

(-) H. Vītols
SEKRETĀRS

(-) A. Lidacis
DV PĀRSTĀVIS ASV